



RURAL 3.0

SERVICE LEARNING
FOR THE RURAL DEVELOPMENT

RURASL: Gidas bendruomenės organizacijoms apie mokymąsi tarnaujant bendruomenei ir mokymąsi taikant socialinio verslumo metodus



Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

Šis gidas skirtas bendruomenės organizacijoms, kurios ketina dalyvauti mokymosi tarnaujant bendruomenei ar mokymosi naudojant socialinio verslumo metodus projektuose bendradarbiaujant su aukštojo mokslo institucijomis. Gidas padės atsakyti į svarbiausius klausimus, galinčius kilti pirmą kartą dalyvaujant tokiuose projektuose.

Gidą sukūrė Kauno rajono vietos veiklos grupė ir Plenum vietos veiklos grupė bendradarbiaudamos su visais projekto RURASL partneriais.



Rural 3.0



Rural 3.0



Rural.three.zero

Rural 3.0: Service Learning for the Rural Development

Projekto Nr. 99382-EPP-1-2018-1-PT-EPPKA2-KA

Turinys

Apie projektą RURASL ir šį gidą	3
Mokymasis tarnaujant bendruomenei ir mokymasis naudojant socialinio verslumo metodus: kas tai?8	
Kas yra kaimo bendruomenės partneris?.....	10
Gairės kaimiškosioms bendruomenės organizacijoms.....	12
Papildoma informacija kaimo bendruomenės partneriui	36
Priedai.....	42
Nuorodos.....	43

Apie projektą RURASL ir šį gidą

Kas yra RURASL?

RURASL: Service-Learning for the Rural Development yra **Žinių Sąjunga** tarp aštuonių aukštojo mokslo institucijų ir aštuonių bendruomenės organizacijų, turinčių mokymosi tarnaujant kaimo bendruomenei ar mokymosi taikant kaimo socialinio verslumo metodus patirties. Sąjunga siekia prisidėti prie kaimo vietovių plėtros tenkinant jų poreikius ir skatinant inovacijas, naudodamas novatorišką metodiką bei kurdamas bendruomenės ir universiteto partnerystę.

Aukštojo mokslo institucijos, dalyvaujančios projekte RURASL:

1. IPVC ESE (Viana do Castelo politechnikos institutas– ESCOLA SUPERIOR DE EDUCAÇÃO), Portugalija, koordinatorius, <http://www.ipvc.pt/escola-educacao>
2. PhWien (Vienos pedagoginis universitetas), Austrija, <https://phwien.ac.at/en>
3. FFZG (Zagrebo universiteto Humanitarinių ir socialinių mokslų fakultetas), Kroatija, <https://web2020.ffzg.unizg.hr/international/>
4. RSM (Earsmus universiteto Roterdamo vadybos mokykla), Nyderlandai, <https://www.rsm.nl/>
5. SCE (Miuncheno taikomųjų mokslų universiteto Strascheg verslumo centras), Vokietija, <https://www.sce.de/en/home.html>
6. UAM (Autonominis Madrido universitetas), Ispanija <http://www.uam.es/UAM/Home.htm?language=es>
7. VDU (Vytauto Didžiojo universitetas), Lietuva, <https://www.vdu.lt/en/>
8. UniBO (Bolonijos universitetas) Italija, <https://www.unibo.it/en/homepage>

Bendruomenės organizacijos, dalyvaujančios projekte RURASL:

1. LAG5 (Vietos veiklos grupė „LAG5“), Kroatija, <http://www.lag5.hr>
2. LAG Ammersee (Ammersee vietos veiklos grupė), Vokietija, <http://www.lagammersee.de/>

3. LAG Kaunas (Kauno rajono vietos veiklos grupė), Lietuva, <http://www.kaunorvvg.lt>
4. LAG Galsinma (Galsinma vietos veiklos grupė), Ispanija, <https://www.galsinma.org/>
5. LAG AJD (Vietos veiklos grupė AJDeão), Portugalija, www.associacaodeao.wix.com/ajdeao
6. SSA (Fondas „Schutsluis Alblasserdam“), Nyderlandai, <http://schutsluis-alblasserdam.nl/>
7. Plenum (Holistinės tvarios plėtros asociacija), Austrija, <http://www.plenum.at>
8. LAG L’Altra Romagna (Vietos veiklos grupė L’Altra Romagna), Italija, <http://www.altraromagna.it/en/the-group/>

Projekto RURASL tikslai:

- padėti ugdyti pagrindinius kaimo bendruomenės įgūdžius ir verslumo galimybes (tai kaimo bendruomenės nėra lengvai prieinama);
- gerinti darnaus vystymosi švietimo kokybę bei skatinti universitetų ir bendruomenės partnerystę kaimo vietovėse pasitelkiant novatorišką mokymosi tarnaujant bendruomenei metodiką;
- didinti universitetų svarbą kaimo vietovėse per studentų tarnystę, atitinkančią kaimo bendruomenės verslumo ir socialinius poreikius;
- įsteigti platų akademinės bendruomenės ir kaimo suinteresuotųjų šalių virtualų tinklą, siūlantį mokymo ir mokymosi turinį (tarptautinis akademinis modulis, skirtas mokymosi tarnaujant bendruomenei ir mokymosi taikant socialinio verslumo metodus kursams, bendruomenės mokymo medžiaga ir skaitmeniniai bendradarbiavimo bei mokymosi įrankiai) ir skatinantį partnerystę tarp universitetų ir kaimo bendruomenės partnerių.

Svarbiausi projekto rezultatai:

- tarptautinės universitetų ir kaimo bendruomenių sąjungos, skatinančios kaimo vietovių žmonių švietimą ir verslumą, sukūrimas telkiant aukštąsias mokyklas ir kaimo bendruomenės organizacijas bendram tikslui - būtinų žinių ir įgūdžių, reikalingų pokyčiams kaimo bendruomenėse, ugdymui;

- kaimo vietovių asmenų, vykdančių socialinius verslus, įgūdžių ir inovatyvių gebėjimų stiprinimas;
- praktinės mokymosi tarnaujant kaimo bendruomenei ir mokymosi taikant socialinio verslumo metodus patirties suteikimas studentams;
- pagrindinių įgūdžių ir socialinio verslo gebėjimų vystymas kaimo bendruomenėse tvariais, ekologiškais ir socialiai pagrįstais būdais.

Apie šį gidą

Šiuo gidu siekiama padėti kaimo bendruomenės organizacijoms kartu su aukštojo mokslo instiucijomis dalyvauti mokymosi tarnaujant bendruomenei ir mokymosi taikant socialinio verslumo metodus projektuose kaimo vietovėse. Kaimo bendruomenės organizacijų vaidmuo - būti studentų mentoriais šių projektų metu. Kaimo bendruomenės organizacijos yra tarpininkai tarp tiesioginių naudos gavėjų ir studentų, tačiau jos gali neturėti darbo su studentais patirties, todėl šiuo gidu siekiama suteikti žinių kaimo bendruomenės partneriams, ugdyti jų mentorystės įgūdžius ir suteikti žinių, kaip efektyviai dirbti su studentais. Kauno rajono vietos veiklos grupė ir Plenum, kaip bendruomenės organizacijų atstovai, surinko duomenis iš kitų kaimiškųjų projekto RURASL partnerių siekdami įvertinti jų švietimo poreikius. Kartu su aukštųjų mokyklų partneriais jos sukūrė šį gidą, kad padėtų kitoms kaimo bendruomenės organizacijoms įgalinti prasmingą studentų dalyvavimą projektuose bei padėti studentams įgyvendinti jų veiklos planus. Projekto RURASL kaimiškieji partneriai bendradarbiavo su aukštųjų mokyklų partneriais ir vietos bendruomenėmis, siekdami užtikrinti, kad vietos plėtros poreikiai būtų įgyvendinami naudojant aukštųjų mokyklų sukauptas žinias.

Kaip tiesioginis RURASL projekto rezultatas, šis gidas pateikia praktinę medžiagą ir pasiūlymus bendruomenės organizacijoms, siekiančioms tobulinti savo mentorystės įgūdžius ir žinias efektyviam darbui su studentais bendradarbiaujant su universitetais.

Šis gidas padės kaimo bendruomenės organizacijoms:

- apibrėžti poreikius, kurie turėtų būti įtraukti į universitetinį mokymosi tarnaujant bendruomenei ir mokymosi taikant socialinio verslumo metodus kursą;
- pasirengti diskusijai apie studentų orientaciją, veiklos planą, atsakomybės ir rizikos valdymo klausimų paaiškinimą;
- paaiškinti studentams kaimo bendruomenės organizacijos misiją ir tikslus;
- padėti atlikti mokymosi tarnaujant kaimo bendruomenei ar mokymosi taikant socialinio verslumo metodus projekto veiklas;
- palengvinti studentų refleksijos apie jų mokymosi tarnaujant kaimo bendruomenei ar mokymosi taikant socialinio verslumo metodus patirtį;

- kurso pabaigoje dalyvauti vertinimo procese

Šis gidas yra atvirųjų švietimo išteklių dalis, viešai prieinamas visoms kaimo bendruomenių organizacijoms, besidominčioms bendruomenės ir universiteto partneryste. Be to, jis susijęs su projekto RURASL virtualiu renginiu World Cafe, kuris pagrįstas remiantis šia bendruomenės mokymo medžiaga, vyks internetinėje erdvėje kaip bendruomenės mokymo internetinis seminaras ir įrašomas tolimesniam kaimo bendruomenės organizacijų naudojimui.

Mokymasis tarnaujant bendruomenei ir mokymasis naudojant socialinio verslumo metodus: kas tai?

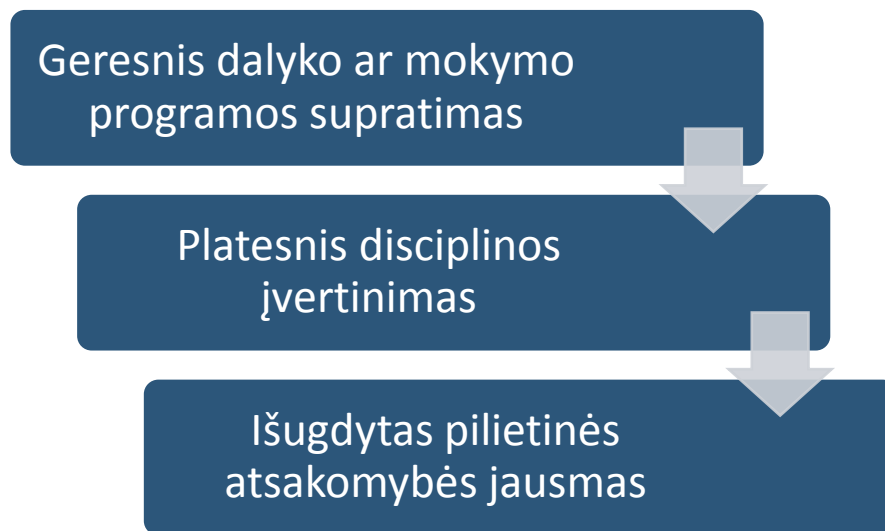
Mokymasis tarnaujant bendruomenei, pagal projektą Europe Engage – Pilietinio įsitraukimo kultūros ugdymas Europos aukštojo mokslo srityje plėtojant mokymąsi tarnaujant bendruomenei (kartais minimas kaip bendruomeninis mokymasis), yra inovatyvus pedagoginis mokymo metodas integruojantis prasmingą tarnystę bendruomenei ar bendruomenės įsitraukimą į ugdymo programą. Metodas studentams teikia akademinius kreditus už mokymąsi, aktyviai įsitraukiant į bendruomenę ir darbą su realaus pasaulio problemomis bei iššūkiais. Refleksijos ir patirtinis mokymasis yra šio mokymo metodo pagrindas, o tarnystė bendruomenėje yra sąsaja su akademinė disciplina. Mokymasis tarnaujant bendruomenei suburia studentus, akademikus ir bendruomenes - visi tampa mokymo šaltiniais, problemų sprendėjais ir partneriais. Bendras mokymosi tarnaujant bendruomenei tikslas - ne tik skatinti akademinį ir realųjį mokymąsi, bet ir ugdyti studentų pilietiškumo, atsakomybės jausmą bei siekti teigiamų socialinių pokyčių visuomenėje.¹

Mokymasis naudojant socialinio verslumo metodus – tai mokymo veikla, sprendžianti socialines problemas taikant verslumo principus, kuria siekiama puoselėti inovatyvius būdus socialiniams pokyčiams.

Clevenger-Bright ir kiti (2012) teigia kad, tarnystės bendruomenėje veikla siejama su struktūrizuotu pasiruošimu ir studentų refleksija. Mokymasis tarnaujant bendruomenei išskirtinis tuo, kad sukuria sąlygas tiesioginiam teorinių modelių taikymui. Akademinių mokymosi šalininkai mano, kad realaus pasaulio žinių pritaikymas bendruomenėje leidžia studentams apibendrinti kurso medžiagą prasmingesniais būdais.

¹ <https://europeengage.org/our-definition-of-service-learning/>

Bendrieji mokymosi tarnaujant bendruomenei tikslai (parengta pagal Clevenger-Bright ir kitus, 2012)²



Mokymasis tarnaujant kaimo bendruomenei ar mokymasis taikant kaimo socialinio verslumo metodą yra ypač lanksti ir mobili studijų sistema, apimanti specifines paskaitas, seminarus klasėse ir tikslingą darbą kaimo bendruomenėje.

² <https://www.washington.edu/teaching/topics/engaging-students-in-learning/service-learning/>

Kas yra kaimo bendruomenės partneris?

Kaimo bendruomenės partneris yra kaimiškoji organizacija (pavyzdžiui, vietos veiklos grupė, ne pelno siekianti organizacija, fondas, asociacija, savivaldybė ir kt.), kuri bendradarbiauja su studentais jiems dalyvaujant mokymosi tarnaujant bendruomenei projekte. Kaimo bendruomenių partneriai išskiria savo poreikius (spręstinas problemas) ir juos paaiškina studentams. Studentai derindami paskaitas, seminarus ir kryptingą darbą kaimo bendruomenėje bando rasti sprendimą apibrėžtomis problemoms poreikiams ar iššūkiams.

Žemiau pateiktame paveikslėlyje detalizuojama mokymosi tarnaujant bendruomenei nauda pačiai kaimo bendruomenei:



Mokymosi tarnaujant bendruomenei nauda kaimo bendruomenei (Bender, 2014)

Gairės kaimiškosioms bendruomenės organizacijoms

Mokymosi tarnaujant bendruomenei ir mokymosi naudojant socialinio verslumo metodus taikymo formos

Mokymasis tarnaujant bendruomenei ir mokymasis naudojant socialinio verslumo metodus gali būti įgyvendinamas trimis skirtingomis formomis. Kaimo bendruomenių organizacijos turi skirtingas pareigas bei įsipareigojimus dalyvaudamos šiose skirtingose mokymo formose.

Mokymosi tarnaujant bendruomenei ir mokymosi naudojant socialinio verslumo metodus projektų įgyvendinimas netoliese aukštojo mokslo institucijų esančiose vietovėse

Aukštojo mokslo institucijos, kurios pačios įsikūrusios kaimo vietovėse (t. y. arti kaimo bendruomenės organizacijų), remiasi studentais, kurie gyvena toje kaimo vietovėje. Palyginus su aukštojo mokslo institucijomis iš miesto teritorijų, šioje įgyvendinimo formoje galima tikėtis ne tokios sudėtingos biurokratijos, šios institucijos yra labiau prieinamos bendruomenės organizacijoms, todėl gali būti kuriama labiau kaimo bendruomenės poreikius atliepanti universitetų ir bendruomenės partnerystė. Studentai gali geriau suprasti kaimo bendruomenės svarbą, taip pat savo bendruomenės galimybes ir apribojimus. Aukštųjų mokyklų studentai ir dėstytojai gali gyventi kaimynystėje tų kaimo bendruomenės organizacijų, kuriose studentai atlieka tarnystę. Vis dėlto, norint sėkmingai įgyvendinti mokymosi tarnaujant bendruomenei ir mokymosi naudojant socialinio verslumo metodus projektus, būtina, kad kaimo bendruomenės organizacijos paaiškintų studentams kaimo bendruomenės poreikius, esamus išteklius ir (arba) jų trūkumą.

Projekte RURASL ši mokymo forma įgyvendinama Portugalijoje, Lietuvoje ir Nyderlanduose. Pateikiame pavyzdžius iš Portugalijos. 21 studentas iš Viana do Castelo aukštosios mokyklos - Viana do Castelo politechnikos instituto atvyko į kaimo vietovę - Deão (apie 15 km nuo Viana do Castelo miesto centro) - dalyvauti mokymosi tarnaujant bendruomenei projekte „Žingsniai į geresnę visuomenę“. Studentus kuravo vietos veiklos grupė AJD. Projekto tikslas buvo nutapyti AJD patalpų sienas piešiniais, vaizduojančiais Deão tradicijas, istoriją ir kultūros paveldą. „Žingsniai į geresnę visuomenę“ buvo akademinis Viana

do Kastelo politechnikos instituto studentų atsakas į AJD (kaimo VVG) poreikius paremtais vietos kultūriniu paveldu.

Kitame projekte 4 bakalauro studentai (IPVC 3 kurso studentai) mokymosi tarnaujant bendruomenei projekte „Teisė žaisti“, kurį koordinavo AJD ir „International Amnesty“ vietos grupė. Šio projekto tikslas buvo atkreipti AJD vaikų dėmesį į realijas, kuriose vaikai neturėtų žaisti taip, kaip jie tai daro dabar. Kiti projektai („Refoios em movimento - judantys bokštai“ ir „Miškų atsodinimas bendroje Refoios do Lima žemėse“) buvo įgyvendinti su agronomijos bakalauro (IPVC 1 kurso studentais). Kadangi IPVC (aukštojo mokslo partneris) buvo artimas AJD (kaimo partneriui) ir kitoms kaimo bendruomenės organizacijoms, jie sugebėjo suorganizuoti ir įgyvendinti daugiau nei vieną projektą kaimo vietovėje, o tai yra reali partnerystės tarp universiteto ir bendruomenės partnerių nauda.

Mokymosi tarnaujant bendruomenei ir mokymosi naudojant socialinio verslumo metodus projektų įgyvendinimas nutolusiose nuo aukštojo mokslo institucijų vietovėse

Aukštosios mokyklos, kurios yra įsikūrusios miestuose ir nereziduoja kaimo bendruomenėse, turi skirtingą kasdienos patirtį ir gali iš šalies įsigilinti į kaimo poreikius bei įgyvendinti mokymosi tarnaujant bendruomenei projektus, kurie yra tikrai naudingi kaimo bendruomenės organizacijoms. Atkreiptinas dėmesys, kad šios bendruomenės organizacijos gali būti ne lengvai pasiekiamos viešuoju transportu, kelionė iki jų studentams gali užtrukti. Taigi, jei kaimo bendruomenės organizacija planuoja tiesioginį 1 valandos susitikimą su studentais, ji turėtų įvertinti, kad studentams jis gali užtrukti 3 valandas su kelione. Internetinės susitikimų programos gali išspręsti tokias problemas. Be dėmesio atkreipimo į keliones, būtina pabrėžti, kad šiems projektams reikalingas sudėtingesnis planavimas, didesnė kaimo bendruomenės organizacijos parama ir struktūriniai bei logistikos reikalavimai. Galiausiai, semestro metu studentų užsiėmimai universitete vyksta reguliariu tvarkaraščiu ir tai gali lemti dar vieną apribojimą keletui kelionių į atokias kaimo vietoves.

Projekte RURASL ši mokymo forma įgyvendinama Ispanijoje ir Vokietijoje. Pateikiame pavyzdį iš Ispanijos. Mokymosi tarnaujant bendruomenei projektai buvo įgyvendinami bendradarbiaujant Madrido autonominiam universitetui (UAM) ir vietos veiklos grupei GALSINMA, kurią sudaro 45 savivaldybės, esančios šiaurinėje Madrido kalnų grandinėje. Devyni pirmo kurso pradinio klasių mokytojų bakalauro studijų studentai iš UAM dveiose

GALSINMA savivaldybių žaislų bibliotekose (Talamanca de Jarama ir El Berrueco - kaimo teritorijos šiauriniuose Madrido kalnuose apie 50 km nutolusios nuo UAM universiteto) įgyvendino mokymosi tarnaujant bendruomenei projektą „Mokymosi tarnaujant bendruomenei pagalba vaikų populiacijai“, kuris truko 4 mėnesius (iš viso 30 valandų). Pagrindinis tarnystės tikslas buvo organizuoti ir įgyvendinti veiklą, palengvinančią supratimą apie socialinę atskirtį patiriančius žmones kaimo vietovėse

Mokymosi tarnaujant bendruomenei ir mokymosi naudojant socialinio verslumo metodus projektų įgyvendinimas žiemos ar vasaros mokyklose

Mokymosi tarnaujant kaimo bendruomenei ir mokymosi naudojant socialinio verslumo metodus projektai, įgyvendinami vasaros ar žiemos mokyklos metu, suteikia galimybę studentams apsigyventi kaimo bendruomenėje, o ne keliauti pirmyn ir atgal į savo universitetus. Tačiau studentai ir kaimo bendruomenės organizacijos, laikydami šio scenarijaus, privalo įsipareigoti dirbti visą darbo dieną ir būti pasirengę dirbti net ir vakare ar savaitgalį. Studentus reikia aprūpinti maitinimu ir būstu. Jie turi įgyvendinti mokymosi tarnaujant kaimo bendruomenei ir mokymosi naudojant socialinio verslumo metodus projektus per trumpesnį laiką nei jų bendraamžiai, įgyvendindami kitas dvi minėtas formas. Tai gali sukelti papildomą darbo krūvį kaimo bendruomenės organizacijoms, nes mentoriaus vaidmuo yra ne tik intelektualinė pagalba studentams, bet ir logistinė (aprūpinti maistu, būstu, darbui reikalingomis medžiagomis ir įranga ir kt.). Jie tampa ne tik studentų mentoriais bet ir priimančiais šeimininkais. Atkreiptinas dėmesys, kad kaimo bendruomenės organizacijos nemano, jog vasara ar žiema yra tinkamiausias laikas įgyvendinti šiuos projektus, nes dėl vasaros ar žiemos atostogų organizacijose gali trūkti darbuotojų.

Projekte RURASL ši mokymo forma įgyvendinama Italijoje, Austrijoje ir Kroatijoje.

Pateikiame pavyzdį iš Kroatijos. 11 studentų iš šalies sostinės (Zagrebo universitetas) važiavo 600 km į kaimo vietovę - Korčulos salą, kad galėtų dalyvauti mokymosi tarnaujant bendruomenei projektuose, kuriuos prižiūri kaimiškas partneris vietos veiklos grupė LAG5. Projektai buvo susiję su:

- kaimo mokyklų moksleivių supažindinimu su robotika (micro:bit ir Mbot);
- kaimo verslininkų mokymu kurti nemokamas internetines svetaines;

- (kultūrinio) kaimo turizmo skaitmeninių įgūdžių ugdymu;
- paveldo skaitmeninimu Korčulos muziejuje (ypač naujausius radinius iš Marko Polo namų).

Visi studentai buvo iš informacinių mokslų studijų krypčių: informatikos (mokymas ir į tyrimus orientuotos studijos), bibliotekininkystė, muziejų veiklos ir paveldo valdymo studijos.

Daugiau visų trijų tipų įgyvendinimo pavyzdžių galima rasti RURASL atviruose internetiniuose kursuose (<http://193.198.214.48:8080/course/view.php?id=7>).

Studentų, mokytojų, kaimo bendruomenės organizacijų ir naudos gavėjų įžvalgas galite rasti RURASL YouTube kanale:

https://www.youtube.com/channel/UCEOWS_yvg6PiOoCb_6NLWhg/featured

Kaip apibrėžti kaimo bendruomenių poreikius ir paaiškinti juos studentams?

Labai svarbu, kad galutiniai naudos gavėjai, t. y. kaimiškosios bendruomenės organizacija, dalyvaujanti mokymosi tarnaujant bendruomenei ar mokymosi taikant socialinio verslumo metodus projektuose, aiškiai apibrėžtų savo poreikius. Kaimiškųjų bendruomenės organizacijų poreikiai priklauso nuo daugelio aplinkybių, tokių kaip vietovė, bendruomenės narių skaičius, socialinė bei ekonominė aplinka ir kt. Taip pat labai svarbu ir pačios kaimiškosios bendruomenės organizacijos veiklos pobūdis (pavyzdžiui, ar tai sporto klubas, ar mokymo centras, ar kt.) ir jos nariai (pavyzdžiui, ūkininkai, namų šeimininkės, gidai, pensinio amžiaus žmonės, kultūros srities darbuotojai ir kt). Konkrečių kaimiškosios bendruomenės organizacijos poreikių tenkinimo tikslumas ir galimų sprendimų pasiūlymai tiesiogiai priklauso nuo to, kaip aiškiai buvo apibrėžti bendruomenės poreikiai studentams.


Mūsų pasiūlymas – pirmiausiai aptarti kaimiškosios bendruomenės poreikius su organizacijos nariais ar darbuotojais. Jeigu tiesioginis naudos gavėjas yra asmuo (pavyzdžiui, gidas ar pensinio amžiaus žmogus) rekomenduojama pirmiausiai aiškiai apibrėžti sau, kokios pagalbos iš studentų yra tikimasi.

Antras, taip pat labai svarbus aspektas – suprantamai paaiškinti kaimiškosios bendruomenės poreikius studentams. Yra dvejopos aukštojo mokslo institucijos: tos, kurios įsikūrę nedidelėse vietovėse. Šių mokymo įstaigų studentai dažniausiai būna iš apylinkių, esančių netoliese mokymo įstaigos. Kitos aukštojo mokslo institucijos yra tos, kurios įsikūrę didmiesčiuose. Šių mokymo įstaigų tiek dėstytojai, tiek studentai kasdien gyvena miesto ritmu. Skirtumas tarp šių studentų ir kaimo bendruomenių – galutinių naudos gavėjų gali būti žymus. Taigi labai svarbu suprasti, ar studentai, dalyvaujantys mokymosi tarnaujant bendruomenei ar mokymosi taikant socialinio verslumo metodus projektuose yra kurios nors kaimo bendruomenės nariai, ar jie visiškai neturi sąsajų su kaimo bendruomenėmis. Kas jums gali atrodyti paprasta ir aišku, gali būti visiškai nesuprantama studentams. Taigi iš tiesų, labai svarbu aiškiai išreikšti savo poreikius ar problemas, jei įmanoma su praktiniais pavyzdžiais.

Ši lentelė gali būti naudinga pirminei kaimiškosios bendruomenės poreikių, problemų apžvalgai ir susisteminiui siekianr susieti su galimomis studentų veiklomis:

Vietovė	Pradiniai poreikiai	Dalyvaujančios organizacijos	Mokymosi tarnaujant bendruomenei tikslai	Mokymosi tarnaujant bendruomenei veiklos	Studentų skaičius
Miesto vietovių studentai	Išspręsti senėjančios visuomenės užimtumo problemą	Globos namai	Pagerinti senyvo amžiaus žmonių pažinimo ir užimtumo funkcijas	Animacija	2
Kaimo vietovių studentai	Per mažai veiklų vaikams	Pradinė mokykla	Mokslo, technologijų, inžinerijos ir matematikos patrauklumo didinimas per neformalųjį ugdymą	Robotika	5

Nyderlanduose Earsmus universiteto Roterdamo vadybos mokykla (RSM) 2019 m. rudenį įgyvendino projektą „Mokausi veikdamas: socialinių verslų konsultavimas“. Šiame projekte studentų grupės konsultavo mažas socialines organizacijas, kaip spręsti dabarties iššūkius. Viena iš socialinių organizacijų, dalyvavusių projekte buvo Fondas „Schutsluis Alblaserdam“ (SSA).



•SSA tikslas yra gauti paramą sugriauto vandens kanalo rekonstrukcijai Alblaserdame. SSA vienija bendruomenę, kurią sudaro suinteresuotieji subjektai, atsakingi už vandens paveldą, aplinką, vandens sportą, turizmą, ekologiją ir biologinę įvairovę.

•SSA paprašė RSM studentų išnagrinėti rekonstrukcijos tikslų teisėtumą ir patarti SSA, ką daryti toliau.

•Keturi projekte dalyvavę studentai, remdamiesi teorine medžiaga, tyrimais ir pokalbiais su suinteresuotaisiais asmenimis, suformulavo SSA pasiūlymus.

•Studentai patarė pakeisti organizacijos teisinę formą iš fondo į asociaciją su nariais. Tai galėtų pagelbėti gauti paramą ir sukurti daugiau matomumo visuomenėje apskritai ir konkrečiai tam tikroms suinteresuotosioms šalims.

•Mokymosi tarnaujant bendruomenei projektas buvo įdomi patirtis studentams, kilusiems ne iš Nyderlandų kaimo vietovių, o dar labiau tiems, kurie atvyko iš kitų šalių, nes Nyderlandų mokymo sistema labai skiriasi nuo kitų šalių. SSA buvo naudinga dirbti su studentais ir įsigilinti į teoriją bei akademinę literatūrą.

Studentų orientavimas

Kaip minėta anksčiau, svarbu aiškiai apibrėžti kaimiškosios bendruomenės poreikius. Daug aiškiau diskutuoti su studentais apie jų veiklą jūsų organizacijoje, kai tiksliai žinote savo bendruomenės poreikius bei problemas, kuriuos galima išspręsti padedant studentams. Antra, svarbu turėti pakankamai informacijos apie studentus: kokį dalyką jie studijuoja, ar jie kilę iš kaimiškosios vietovės, ar ne, kokius švietimo poreikius ir kompetencijas jie turi, kokius įgūdžius turėtų turėti studentai ir panašiai. Jūs taip pat turite apibrėžti, kokie jūsų lūkesčiai yra studentų atžvilgiu ir išsiaiškinti, kokie yra studentų lūkesčiai, susiję su jų mokymusi tarnaujant bendruomenei ar mokymusi naudojant socialinio verslumo metodus.

Studentų orientacijos diskusija bus sėkminga, o jūsų bendradarbiavimas su studentais duos laukiamų rezultatų tik tada, kai šiam procesui bus tinkamai pasiruošta. Turėtumėte prisiminti, kad jūsų tikslas yra palengvinti mokymosi patirtį studentams kaimiškosios bendruomenės aplinkoje, leisti jiems dirbti kuo laisviau ir savarankiškiau.

Toliau pateikiami keli pasiūlymai, parengti pagal Susan Bender (2014), kuriuos galite įtraukti į studentų orientavimo diskusiją:³

1.	Kaimiškosios bendruomenės organizacijos informacija	Informuokite studentus apie savo organizacijos misiją bei tikslus, kokia jūsų veikla, kokia jūsų veiklos tikslinė grupė, kokia jūsų veiklos filosofija. Taip pat apie vietovės demografinę situaciją, jūsų organizacijos veiklos finansavimą.
2.	Personalas	Supažindinkite su organizacijos personalu ir pareigomis. Supažindinkite studentus su tam tikrais specifiniais terminais, kuriuos naudoja personalas ir kuriuos reikėtų studentams žinoti.
3.	Pateikite kontaktų sąrašą	Asmenų, institucijų sąrašas, kuris būtų naudingas studentams atliekant savo darbus.
4.	Atsakomybė	Informuokite, ko tikimasi iš studentų, apibūdinkite jų vaidmenį jūsų organizacijoje, praneškite, kaip bus vertinama jų veikla organizacijoje.
5.	Organizacijos vidaus	Atėjimas / išėjimas, aprangos kodas, biuro taisyklės.

³ <http://ccnce.org/wp-content/uploads/2014/06/ServiceLearningCommunityManual.pdf>

	tvarka	
6.	Mokymai	Jeigu studentams būtini tam tikri mokymai, informuokite, kokie.
7.	Galutinis produktas	Praneškite studentams, koks galutinis tikslas turėtų būti pasiekiamas pasibaigus jų tarnystei jūsų organizacijoje.
8.	Planavimas	Informuokite, kokios jūsų organizacijos darbo valandos, kada studentai turėtų būti jūsų organizacijoje. Taip pat suplanuokite, kada susitiksime su studentais aptarti savarankiškai atliktų darbų rezultatus.
9.	Mentorystė/ aiškinimas	Labai svarbu, kad studentai dalyvaujantys mokymosi tarnaujant bendruomenei ar mokymosi naudojant socialinio verslumo metodus projekte, turėtų konkretų asmenį jūsų kaimiškojoje bendruomenės organizacijoje, kuris jiems padėtų. Tai, kiek laiko reikės skirti studentams, labai priklauso nuo pačių projekto veiklų. Studentams gali būti leidžiama dirbti savarankiškai jūsų organizacijoje, tuomet kiekvienam vizitui nepaskiriamos konkrečios veiklos. Tokiu atveju mentoriaus laikas gali būti veiksmingiau naudojamas klausimams ir atsiliepimams gauti. Jeigu mentorius dėl tam tikrų priežasčių negalės įvykdyti įsipareigojimų studentams, jums reikėtų paskirti kitą asmenį. Be to, viso projekto metu mentorius turėtų padėti studentui suprasti įgyjamą patirtį bei organizacijos darbo ypatumus. Svarbu atsiminti, kad studentai nėra savanoriai. Studentai čia siekia patenkinti kaimiškosios bendruomenės poreikius, tačiau jie taip pat naudojami šia patirtimi ir tobulindami savo žinias studijų dalyko srityje. Studentai gauna akademinį kreditą mokydami tarnaujant bendruomenei. Jūsų pagalba labai vertinga padedant studentams suprasti, ką jiems reiškia jų patirtis ir kaip tai susiję su jų kurso darbais.
10.	Laiko fiksavimo procedūra	Rekomenduojama studentams turėti darbo laiko žurnalą, kurį jie pildytų kiekvieną kartą, kai ateina į jūsų organizaciją. Pageidautina, kad kiekvieno vizito metu jų mentorius ar kažkas iš jūsų organizacijos taip pat pasirašytų darbo laiko žurnale.
11.	Identifikavimas	Aprūpinkite studentus jūsų organizacijos asmens identifikavimo dokumentais (pvz., darbo pažymėjimu ar kt.) arba nustatykite, kad

		studentai turėtų savo aukštojo mokslo institucijos pažymėjimą.
12.	Modeliavimas	Jūsų paskirtas mentorius tampa studento susiformuoto įvaizdžio, ką reiškia būti profesionalu, dalimi. Dažnai mentorių ir studentų santykiai yra viena reikšmingiausių studento patirties dalių dalyvaujant projekte. Domėjimasis studentu, jo veikla, pomėgiais už profesinių santykių ribų taip pat gali būti labai naudingi.
13.	Studentų dokumentai	Mokymosi tarnaujant bendruomenei ar mokymosi taikant socialinio verslumo metodus studentai gali jūsų paprašyti patvirtinti, kiek laiko jie praleido jūsų organizacijoje. Jei studentas to prašo, patvirtinkite visas valandas, kurios yra užfiksuotos.

Gerai koordinuota komunikacija

Bendradarbiavimas bus tik tuo atveju sėkmingas, jei komunikacija tarp jūsų, studentų ir dėstytojų bus gerai koordinuojama. Tai reiškia, kad jūs turite paskirti mentorių, kuris dirbs su studentais, vykdančiais savo studijų veiklas jūsų organizacijoje.

Aukštojo mokslo institucijos taip pat paskiria vadovus, kuriojančius mokymosi tarnaujant bendruomenei ar mokymosi pritaikant socialinio verslumo metodus studentus. Jūs turėtumėte susisiekti su paskirtu aukštojo mokslo institucijos vadovu dėl visų kylančių klausimų. Anot R.Schrammo (2016), aukštosios mokyklos paskirto vadovo vaidmuo yra dirbti su bendruomenės organizacija, apibrėžti projekto tikslus, suburti studentų komandą projektui vykdyti.

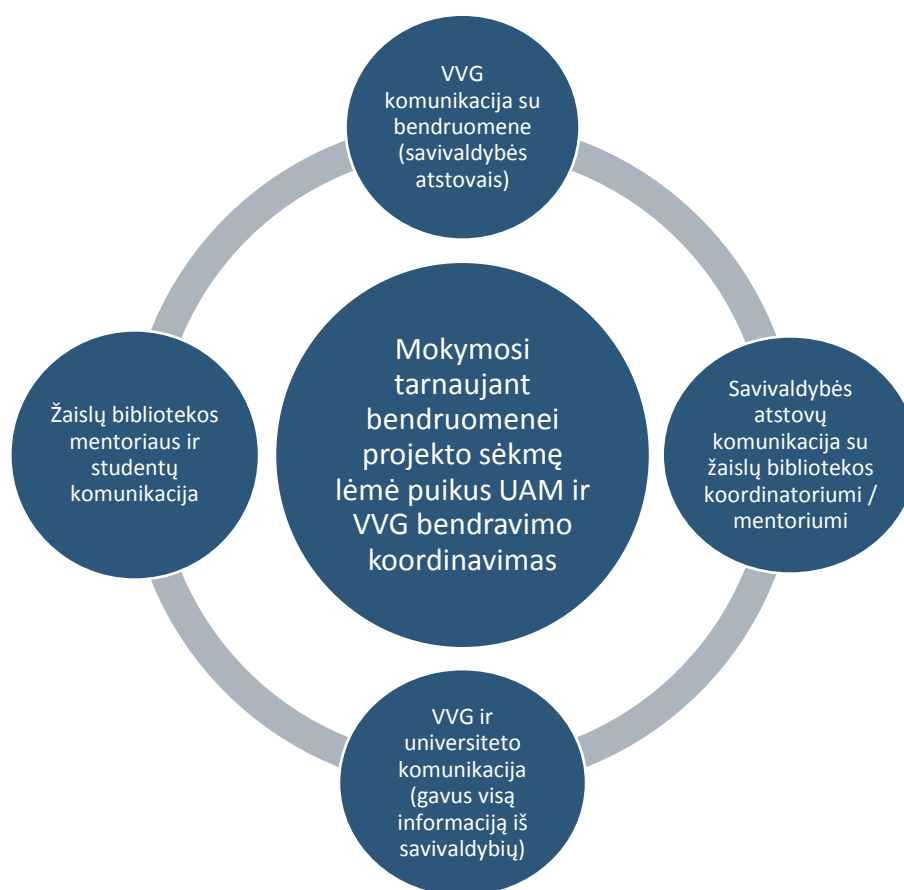
Rekomenduojama turėti komunikacijos planą. Taip pat svarbu bent kartą „gyvai“ pasikalbėti visiems kartu: kaimiškosios bendruomenės organizacijos mentoriui, aukštojo mokslo institucijos paskirtam vadovui ir studentams.

Partneriams rekomenduojama naudoti šią lentelę, sukurtą Duncan, D. ir Kopperud, J. (2007), siekiant pasirengti pirmam susitikimui.

Studentas	
Mokymosi tikslai	
Ilgūdžiai	
Gabumai	
Pomėgiai	
Patirtis	
Bendruomenės organizacija	
Misija	
Personalo/savanorių ilgūdžiai	

Naudos gavėjų įgūdžiai ir gebėjimai	
Organizacijos interesai	
Patirtis, kurią galime suteikti	

Žemiau pateiktas paveikslėlis iliustruoja gerąją komunikacijos praktiką įgyvendinant mokymosi tarnaujant bendruomenei projektą Ispanijoje. Madrido autonominio universiteto (UAM) studentai mokėsi tarnaudami bendruomenei savivaldybės žaislų bibliotekose Talamanca de Jarama ir El Berrueco vietovėse, priklausančiose vietos veiklos grupei GALSINMA.



Kaip paaiškinti atsakomybės ir rizikos valdymo klausimus?

Kaip jau buvo minėta, kaimiškosios bendruomenės organizacijos turėtų paskirti mentorių mokymosi tarnaujant bendruomenei ar mokymosi taikant socialinio verslumo metodus studentams koordinuoti. Pagrindinis uždavinys mentoriui – paaiškinti atsakomybės ir rizikos valdymo klausimus studentams. Rekomenduojama aptarti visus klausimus, susijusius su studentų tarnyste. Studentams turėtų būti pateikiama informacija apie jiems skiriamą darbo vietą, darbo laiką, darbo vietos sąlygas, kaip pasiekti darbo vietą (viešuoju transportu, ar reikalingas automobilis) ir kt. Turi būti atsižvelgiama, kad kai kurie studentai gali skirti tik dalį darbo dienos mokymosi tarnaujant bendruomenei ar mokymosi taikant socialinio verslumo metodus projektams. Taip pat labai svarbu, kad studentų tarnystė kaimo bendruomenės organizacijoje atitiktų nacionalinės teisės reikalavimus, ypač taikomus socialinei apsaugai, darbui ar savanorystei ir kt.

Svarbu ir tai, kad mokymosi tarnaujant bendruomenei ar mokymosi taikant socialinio verslumo metodus studentai nėra praktikantai. Nors atlikdami savo užduotis jie gali naudingai padėti kaimiškajai bendruomenės organizacijai.

Pagrindinis kaimiškosios bendruomenės organizacijos vaidmuo yra sujungti tris svarbiausius mokymosi tarnaujant kaimo bendruomenei ar mokymosi taikant socialinio verslumo metodus aspektus - bendruomenės poreikius, aukštųjų mokyklų reikalavimus ir švietimo aplinką studentui.

Ši lentelė, remiantis Vermonto universiteto parengto Gido bendruomenėms, dalyvaujančioms mokymosi tarnaujant bendruomenei projektuose (2016) informacija, gali būti naudinga paaiškinant atsakomybės ir rizikos valdymo klausimus.

<input type="checkbox"/>	Tinkamas paruošimas užduotims atlikti (ypač reikšmingas studentams): <ul style="list-style-type: none">• Nustatykite tinkamas užduotis• Būkite realistiški dėl laiko ir studentų lūkesčių• Būkite studentams matomas ir prieinamas kaip mokytojas ir mentorius
<input type="checkbox"/>	Saugi darbo aplinka ir adekvačios darbo valandos studentams, norintiems atlikti tarnystę:

	<ul style="list-style-type: none"> • Informacija apie transportą • Darbo vieta • Darbo grafikas ir jo lankstumas • Personalas, klientai, kiti darbuotojai • Kontaktinė informacija kilus klausimams • Biuro protokolas ir normos
<input type="checkbox"/>	<p>Bendruomenės organizacijos misijos ir tikslų paaiškinimas studentams, siekiant kad jie geriau suprasti savo vaidmenį organizacijoje:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Misija ir tikslai • Organizacijos funkcijos ir veiklos
<input type="checkbox"/>	<p>Grįžtamasis ryšys:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Bendraukite, vertinkite ir apmąstykite • Padėkokite studentams už jų darbą

Rekomenduojama kaimiškosioms bendruomenės organizacijoms pasirašyti bendradarbiavimo sutartis. Siūlomą pavyzdį galite rasti 1 priede.

Žemiau esantis paveikslas išskiria iššūkius, su kuriais susidūrė vietos veiklos grupė GALSINMA ir Madrido autonominis universitetas (UAM) (Ispanija) planuodami mokymosi tarnaujant bendruomenei projektą. Pavyzdys gali būti naudingas ruošiantis mokymosi tarnaujant bendruomenei ar mokymosi taikant socialinio verslumo metodus projektų įgyvendinimui.

Galimos problemos

Problemos ieškant vietovių, gerai pasiekiamų viešuoju transportu (autobusu, be traukinio) su UAM. Studentai galėjo savo tarnystę atlikti tik popietėmis popaskaitų.

Sunkumai randant motyvuotus studentus, kurie norėtų autobusu nuvažiuoti vidutiniškai 100 km per dieną (kelionė pirmyn ir atgal).

Lėtos biurokratinės procedūros pasirašant pirmąją sutartį su UAM.

Kaip paaiškinti studentams organizacijos misiją ir tikslus?

Organizacijos misija ir tikslai apibūdina kryptį, į kurią siekiama nukreipti veiklą. Daugeliu atveju studentai, rinkdamiesi organizaciją, jau gali būti susipažinę su jos veiklos tikslais. Jiems svarbu, kad pasirinktos organizacijos veikla būtų artima jų akademiniam mokymosi tarnaujant bendruomenei ar mokymosi taikant socialinio verslumo metodus studijų tikslams. Studentų pasirinktos organizacijos turėtų prisidėti prie to, kad studentai vykdamy projekto veiklas toje organizacijoje padėtų realiai išspręsti tam tikras bendruomenei iškylančias problemas.

Mūsų rekomendacija - per pirmąjį susitikimą aptarti su studentais klausimus, susijusius su organizacijos misija ir tikslais. Turėtumėte sužinoti, kaip studentai supranta jūsų veiklos tikslus. Išsiaiškinti, ar jų požiūris į organizacijos misiją ir tikslus yra toks pat kaip ir jūsų.

Kaimiškojoje bendruomenės organizacijoje dirbančių studentų veikla turėtų atspindėti tiek organizacijos, tiek ir jų pačių studijų misiją bei tikslus, o ši refleksija turėtų būti svarbi organizacijai. Kaip teigia R.Schramm (2016), projektas turi būti svarbus organizacijai ir tokio tipo bei masto, kad būtų tinkamas studentų komandoms įgyvendinti. Projektas ir komanda taip pat turi gerai sutapti. Šie aspektai garantuoja pakankamą abiejų pusių įsitraukimą į mokymosi tarnaujant bendruomenei ar mokymosi taikant socialinio verslumo metodus projektą. Geriausi rezultatai pasiekiami, kai individualūs studentų įgūdžiai (pvz., interviu,

fotografavimas, kompiuteris, internetinės svetainės, rašymas, informacinės sistemos ir kt.) ir žinios (pvz., teisės, verslo, ekonomikos, psichologijos, sociologijos, švietimo, aplinkosaugos, žemės ūkio ir kt.) koreliuoja su kaimiškosios bendruomenės organizacijos poreikiais.

Mokymosi tarnaujant bendruomenei ar mokymosi taikant socialinio verslumo metodus projektai gali būti įvairių formų. Anot R.Schramm (2016), tai gali būti tyrimų projektas (netiesioginė tarnystė) - informacijos rinkimas, analizė ir rekomendacijų teikimas apie organizaciją dominančią problemą ar temą. Projektas taip pat gali apimti studentų analizę nagrinėjant praeityje vykdytą ar šiuo metu vykdomą programą ar veiklą, įvertinti jos efektyvumą. Taip pat gali būti ir projektas, padedantis organizacijai tinkamai pateikti vykdomą veiklą, siūlantis pradėti naują veiklą arba padedantis geriau įgyvendinti esamą veiklą (tiesioginė tarnystė).

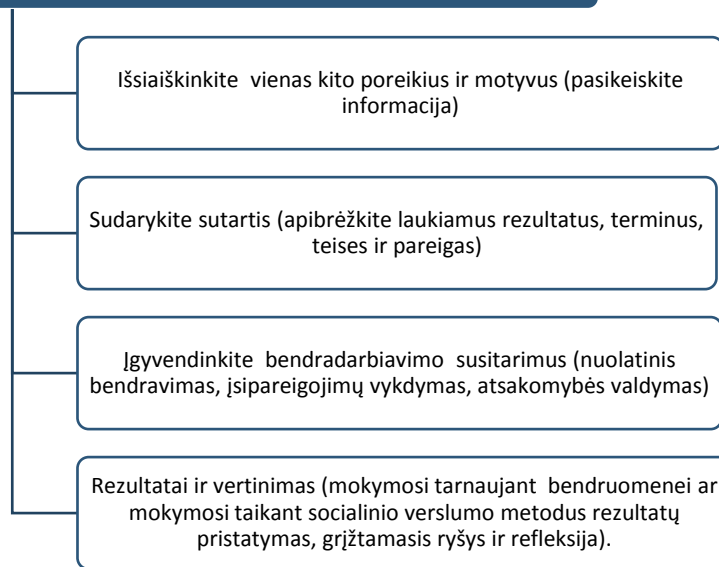
Kaip padėti atlikti mokymosi tarnaujant kaimo bendruomenei ar mokymosi taikant socialinio verslumo metodus projekto veiklas?

Ypatingai svarbi jūsų organizacijos paskirto mentoriaus pagalba mokymosi tarnaujant kaimo bendruomenei ar mokymosi taikant socialinio verslumo metodus studentams. Tik kompetentinga pagalba sukuria pasitenkinimą keliantį bendradarbiavimą mokymosi tarnaujant kaimo bendruomenei ar mokymosi taikant socialinio verslumo metodus veikloje, paremtoje studentų žiniomis ir įgūdžiais.

Turėtumėte žinoti, kad šiuo atveju mokymasis yra susijęs ne tik su turiniu, bet ir su procesu. Aktyvus procesas ugdo studentų savarankiškumą ir gebėjimą pritaikyti savo mokymąsi, plėtoja žinias ir įgūdžius, reikalingus pokyčiams kaimo bendruomenėse skatinti.

Norėdami sukurti sprendimus, susijusius su kaimo bendruomenės problemų sprendimu, taip pat su produktų ar procesų inovacijomis, turėtumėte nuolat bendrauti su studentais. Padėkite jiems kuo greičiau, kai tik jie susiduria su tam tikromis problemomis, susijusiomis su tarnyste jūsų organizacijoje.

Pagrindiniai pagalbos studentams aspektai



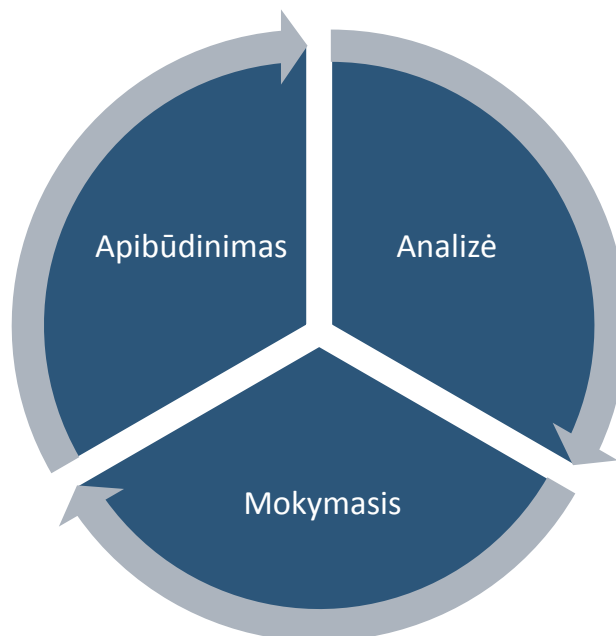
Pagrindiniai pagalbos studentams aspektai, pagal Vermonto universiteto Gido bendruomenėms, dalyvaujančioms mokymosi tarnaujant bendruomenei projektuose (2016) informaciją

Kaip palengvinti studentų refleksiją apie jų mokymosi tarnaujant kaimo bendruomenei ar mokymosi taikant socialinio verslumo metodus patirtį?

Refleksija yra labai svarbi mokymosi tarnaujant kaimo bendruomenei ar mokymosi taikant socialinio verslumo metodus dalis, kuri, remiantis Mičigano valstijos universiteto parengtu Mokymosi tarnaujant bendruomenei priemonių rinkiniu (2015), sieja bendruomenės įtraukimo veiklas ir mokymąsi klasėje. Studentų dalyvavimas mokymosi tarnaujant kaimo bendruomenei ar mokymosi taikant socialinio verslumo metodus projektuose yra aktyvus bendradarbiavimo procesas. Šio bendradarbiavimo refleksija ypatingai vertinga tiek studentams, tiek ir aukštojo mokslo įstaigoms.

Pasak R. Bringle ir J. Hatcher (1999), „Refleksija yra tiltas tarp tarnystės bendruomenei ir studijų kurso edukacinio turinio. Refleksija nukreipia studento dėmesį į naujas įvykių interpretacijas ir suteikia galimybę mokytis bei interpretuoti tarnystę bendruomenei, kadangi informacija yra skaitoma ir tiriama gilesniam supratimui“.

Trys pagrindiniai refleksijos žingsniai (Clayton and Day, 2003):



Pirmame **Apibūdinimo** žingsnyje studentai turėtų sukurti išsamius savo mokymosi tarnaujant kaimo bendruomenei ar mokymosi taikant socialinio verslumo metodus projektų aprašymus.

Antrame žingsnyje **Analizė** jie turėtų analizuoti savo patirtį, nustatydami ryšius tarp mokymosi tikslų ir tarnystės, kurią jie atliko, įprasmindami savo projektą. Paskutiniame **Mokymosi** žingsnyje jie turėtų paversti savo patirtį pritaikomą mokymuisi.

Pagrindinis refleksijos principas yra nešališkumas. Ką tai reiškia?

Studentai turėtų nešališkai apibūdinti savo patirtį mokymosi tarnaujant kaimo bendruomenei ar mokymosi taikant socialinio verslumo metodus proceso metu. Be to, jie turėtų būti orientuoti į siekiamą tikslą ir, remiantis Bo Wu (2019), analizuoti, kokį poveikį mokymosi procesas turėjo jų asmeniniam augimui, pilietiniam sąmoningumui ir akademiniam tobulėjimui.

Paskutinis refleksijos žingsnis yra apibendrinti, kas ir kaip yra išmokta, kiek svarbios naujosios žinios.

Pateikiame kaimiškojo partnerio AJD iš Portugalijos projekto „Žingsniai į geresnę visuomenę“ (partnerystėje IPVC su AJD) refleksijas:

Manau, kad labai svarbu aptarti „RURASL“ projekto poveikį mūsų bendruomenei. Kiekvienos vietovės kultūrinė aplinka ir tradicijos, taip pat žmonių santykis su ta kultūra yra reikšmingas visuomenei. Tai, ką mes galime ir ko negalime padaryti su visais praeities liudininkais, daro įtaką kultūrinių tradicijų tęstinumui ir sklaidai. Nepaprastai svarbu kalbėti apie projekto „Žingsniai į geresnę visuomenę“ poveikį AJD bendruomenei, kuri yra Deão bendruomenės dalis. Projekto poveikis svarbus istorinei ir socialinei tikrovei, jis viršijo materialius ir nematerialius AJD lūkesčius, suteikė galimybių pažinti kraštą žmonėms, kurie tikriausiai ne viską žinojo apie Deão istoriją, padėjo jiems šiek tiek daugiau pažinti Deão bendruomenės ir regiono istoriją.

Jerusa Lopes (AJD projekto specialistė)

Projekto veiklos buvo labai svarbios. Jos ypač reikšmingos mūsų vaikams ir jaunimui, kurie užmezgė ryšį su studentais, vykdydžiusiais projektą. Tai labai svarbu, nes studentai leido vaikams suprasti kultūros, vertybių bei jų socialinės tapatybės svarbą čia, Deão bendruomenėje.

Angélica Neves (AJD socialinės-kultūrinės veiklos animatorė)

Pateikiame ir projekto „Žingsniai į geresnę visuomenę“ studentų refleksijas:

Manau, kad šio mokymosi tarnaujant bendruomenei projekto didžiausia nauda buvo ta, kad mus išstūmė iš komforto zonos. Aš turiu omenyje, kad mes esame iš kartos, kuri įpratusi, jog užsiėmimai visada vyksta klasėse. Todėl manau, kad šis pokytis buvo teigiamas visiems.

1 Viana do Kastelo politechnikos instituto studentas

Labai svarbu paminėti, kad Deão (...) yra kaimo vietovė, kuriai suteikta privilegija „apgyvendinti“ AJD. (...) Vienos Vaizduojamojo meno teorijos ir praktikos paskaitos metu Viana do Kastelo politechnikos institute mus aplankė AJD valdybos narė Ana Paula Meira Dias. Tos paskaitos metu studentai buvo susipažindinti su specifiniais Deão kultūros paveldo elementais, tokiais kaip caroça (vežimas), lopšiu, apsiaustu su gaubtu, palimtos (papuošalais) ir žvakėmis. Tai, kas atrodė kels problemų studentams buvo išspręsta mokymosi tarnaujant bendruomenei metodo dėka. Studentams buvo sudaryta galimybė pasijausti artimais aplinkai, o taip pat ir savo tapatybei, kaip pasakytų AJD ... „Faz-se caminho ao andar, arba Tieskite kelią eidami“ (MC).

2 Viana do Kastelo politechnikos instituto studentas

Manau, sunkiausia buvo pasidaryti eskizą popieriuje. Pereiti nuo popieriaus prie tapymo ant sienos taip pat buvo nelengva, bet viskas ėjosi gerai. Iš pradžių atrodė, kad tai yra kažkas labai sunkaus ir komplikuo, bet galų gale visos pastangos buvo to vertos. Bandykite, nes rezultatas to vertas.

3 Viana do Kastelo politechnikos instituto studentas

Mėgaukitės tuo! Jei dalyvausite mokymosi tarnaujant bendruomenei projekte, bendrausite su daugybe žmonių, daugybe bendruomenių. Mano teko bendrauti su vaikais ir man tai labai patiko.

4 Viana do Kastelo politechnikos instituto studentas

Kiekviena studentų grupė turėjo perteikti savo piešiniu ant sienos tam tikrą priskirtą temą. Į piešinius turėjome įtraukti tipinius Deão kultūros paveldo objektus, tokius kaip „caroças“ (vežimus), šventines arkas, savo pačių tradicijas ar legendas. Mes tiesiogiai bendravome su Deão žmonėmis. Mokyklos vaikai atvyko mums padėti ir savo kūrybiškumu prisidėjo tapydami sieną. Mėgaukitės laiku! Pats darbas yra puikus! Jums patiks dalyvauti, piešti, linksmintis!

5 Viana do Castelo politechnikos instituto studentas

Pateikiame du refleksyviųjų žurnalų formatų pavyzdžius, kuriuos studentai gali naudoti norėdami dokumentuoti savo refleksiją ir mokymąsi. Kaimo bendruomenės organizacijos paprastai neturi kurti ar vertinti studentų refleksijos veiklos, tačiau tokie žurnalai gali palengvinti studentų apmąstymu apie jų patirtį mokymosi tarnaujant kaimo bendruomenei ar mokymosi taikant socialinio verslumo metodus projektuose. Jei kaimo bendruomenės organizacijos skatina studentus rengti refleksinius žurnalus, jos supranta studentų refleksijos svarbą.

Pavyzdį pateikė projekto RURASL partneris Vytauto Didžiojo universitetas (Lietuva).

Refleksijos dienoraštis

Po kiekvieno apsilankymo bendruomenėje dienoraščio įrašė studentai nurodo lankymosi bendruomenėje datą, trukmę ir apibūdina vykdomos veiklos turinį (dalyvavimas renginiuose, pokalbiuose, susitikimuose, kitoje socialinėje, intelektualinėje ir fizinėje veikloje ir kt.)

Studentai kviečiami dienoraštyje apmąstyti, ko jie išmoko tą dieną, kokių naujų žinių, įgūdžių bei patirties įgijo ir kaip tai siejasi su universiteto studijomis ir akademiniais dalykais, kurį jie mokosi.

Ši refleksijos dienoraščio pildymo veikla yra priemonė užmegzti ryšį tarp bendruomenės įtraukimo veiklos ir mokymosi klasėje.

Refleksijos žurnalas

Refleksijos žurnalas pateikiamas dėstytojui semestro pabaigoje.

Refleksijos žurnale yra apibendrinta refleksijos dienoraščių įrašų informacija, kurią studentai įrašo po kiekvieno apsilankymo bendruomenėje. Refleksiniame žurnale yra skiltys asmeninių, organizacinių ir kitų problemų, su kuriomis susiduria studentai bendruomenėse analizei. Taip pat skiltys tarnystės bendruomenei santykiui su universiteto programa ir studijų dalyku, akademinio pasiekimų, pilietinio sąmoningumo, asmeninio augimo ir tobulėjimo sąsajoms ir kt.

Studentai analizuoja ryšį tarp „teorijos“, kurią jie mokėsi kursuose, ir kitų universiteto dalykų, (mokymosi medžiagos ir išteklių) ir „praktikos“ (praktinės patirties bendruomenėje ir organizacijoje), kurią jie įgijo atlikdami tarnystę bendruomenėje.

Studentai raginami atskleisti teorijos ir praktikos prieštaravimus ir ginčus, kuriuos pastebėjo ir suprato tarnaudami bendruomenėje. Kviečiami apmąstyti, ar jie jautėsi patogiai bendruomenėje, nurodyti, kokia patirtis buvo vertingiausia.

Kaip dalyvauti vertinimo procese kurso pabaigoje?

Paskutinis, bet ne mažiau svarbus dalykas yra mokymosi tarnaujant kaimo bendruomenei ar mokymosi taikant socialinio verslumo metodus veiklos įvertinimas. Kaip nurodoma Vermonto universiteto parengto Gido bendruomenėms, dalyvaujančioms mokymosi tarnaujant bendruomenei projektuose (2016) informacijoje, mokymosi tarnaujant kaimo bendruomenei ar mokymosi taikant socialinio verslumo metodus patirties įvertinimas yra svarbus elementas, užtikrinantis nuolatinės partnerystės sėkmę tiek studentams, tiek bendruomenės partneriams, tiek ir aukštojo mokslo institucijoms. Vertinimas gali būti atliekamas įvairiomis formomis: pokalbiais, apklausomis, klausimynais ir kt. Į vertinimo procesą paprastai įtraukiami aukštosios mokyklos atstovai, studentai ir kaimiškosios bendruomenės organizacijos partneriai. Analizuojant partnerystę svarbu įvertinti, kaip buvo atsižvelgta į kaimiškosios bendruomenės poreikius. Be to, vertinimo procesas turėtų apimti tiek vidinį, tiek išorinį aspektus.

Išorinį vertinimo aspektą sudaro rekomendacijos ar pasiūlymai aukštojo mokslo institucijai dėl būsimo studentų bendradarbiavimo su jūsų organizacija ateityje. Vidinis aspektas įpareigoja įvertinti, kaip organizacija priėmė studentus ir kas ateityje turėtų būti pakeista atsižvelgiant į bendruomenės organizacijos vaidmenį.

Klausimai, parengti remiantis Vermonto universiteto Gidu bendruomenėms, dalyvaujančioms mokymosi tarnaujant bendruomenei projektuose (2016) gali būti naudingi projekto vertinimo procese:

- 1 Kaip galėtumėte pagerinti savo vaidmenį mokymosi tarnaujant kaimo bendruomenei ar mokymosi taikant socialinio verslumo metodus projekte?
- 2 Kokia buvo studentų reakcija į jūsų organizacijos dalyvavimą mokymosi tarnaujant kaimo bendruomenei ar mokymosi taikant socialinio verslumo metodus projekte? Kaip jūsų organizacija reagavo į šį bendradarbiavimą? Ar bendradarbiavimas buvo naudingas abejoms pusėms?
- 3 Kaip aukštojo mokslo institucijos partneriai vertina bendradarbiavimą?
- 4 Kaip vertinate savo santykį su studentais ir su aukštojo mokslo institucija? Kaip tuos santykius būtų galima pagerinti?

GALSINMA ir UAM vertinimo proceso patirtis



UAM sukūrė internetinę anketą, kurią pildė kaimiškosios bendruomenės organizacijos atstovai.



Kūrė trumpus vaizdo įrašus, kuriuos mentorai įrašė kalbėdami apie savo patirtį projekte. Studentai taip pat kūrė tokius vaizdo įrašus.

Papildoma informacija kaimo bendruomenės partneriui

Kaip susirasti akademinį partnerį?

Kaimo bendruomenių organizacijos, norinčios dalyvauti mokymosi tarnaujant kaimo bendruomenei ar mokymosi taikant socialinio verslumo metodus projektuose ir bendradarbiauti su aukštojo mokslo įstaigomis, gali ieškoti potencialių aukštojo mokslo partnerių per **RURASL Mainų sritį** (link: <http://hub.rural.ffzg.unizg.hr>).

RURASL Mainų sritis yra vieta, kur kaimo bendruomenės organizacijos gali rasti savo problemų sprendimus ir bendradarbiauti su įvairių disciplinų universitetais. Mainų srityje gali registruotis ir kaimo organizacijos, ir akademikai, kurie ketina prisijungti ir bendradarbiauti, siūlydami savo žinias esamam projektui, naršydami gerosios patirties saugyklą ar rasdami savo srities ekspertą. Vartotojams pateikiami raktiniai žodžiai, pagal kuriuos galima identifikuoti studentų ugdymo sritį (sritis), o tai naudinga bendruomenės organizacijoms randant akademinį partnerį, kuris galėtų profesionaliausiai atsiliepti į jų poreikius.

Šios Erasmus+ tarptautinės standartinės švietimo klasifikacijos ugdymo sritys gali būti naudojamos kaip mainų srities raktiniai žodžiai:

Apskaita	Sanitarija ir higiena	Elektra ir energija
Architektūra ir planavimas	Kompiuterinė grafika	Elektronika ir automatika
Garso ir vaizdo technikos, medijų kūrimas	Augalininkystė ir gyvulininkystė	Aplinkos apsaugos technologijos
Biochemija	Duomenų bazių ir tinklų kūrimas ir administravimas	Aplinkos apsaugos mokslai
Biologija	Odontologijos studijos	Mada, interjeras ir pramoninis dizainas
Statybų inžinerija	Buitinės paslaugos	Finansai, bankininkystė ir draudimas
Verslo administravimas	Žemės mokslai	Vaizduojamasis menas
Chemijos inžinerija ir procesai	Ekonomika	Žuvininkystė
Chemija	Švietimas	

Maisto perdirbimas	Medicinos diagnostikos ir gydymo technologijos	Sociologijos ir kultūros studijos
Miškininkystė	Medicina	Programinės įrangos ir programų kūrimas ir analizė
Grožio paslaugos	Kariuomenė ir gynyba	Sportas
Amatai	Kasyba ir gavyba	Statistika
Istorija ir archeologija	Motorinės transporto priemonės, laivai ir orlaiviai	Pedagogų rengimas pagal dalyko specializaciją
Sodininkystė	Muzika ir scenos menai	Pedagogų rengimas be dalyko specializacijos
Viešbučių administravimas	Natūrali aplinka ir laukinė gamta	Tekstilė (drabužiai, avalynė ir oda)
Žurnalistika	Slauga ir akušerija	Terapija ir rehabilitacija
Kalbų studijos	Darbuotojų sveikata ir sauga	Tradicinė ir papildoma medicina ir terapija
Teisė	Farmacija	Ikimokyklinio ugdymo pedagogų rengimas
Bibliotekininkystės ir informacijos ir archyvistikos studijos	Filosofija ir etika	Transporto paslaugos
Literatūra ir kalbos	Fizika	Turizmo vadyba
Valdymas ir administravimas	Politiniai ir pilietiniai mokslai	Veterinarija
Marketingas ir reklama	Asmenų ir turto apsauga	Didmeninė ir mažmeninė prekyba
Medžiagų apdirbimo inžinerija	Psichologija	Darbo įgūdžiai
Matematika	Religija ir teologija	
Mechanika ir metalo apdirbimas	Biuro administravimas	

Mainų srityje bendruomenės organizacijos gali naudoti raktinius žodžius, apibūdinančius kaimo plėtros kryptį (sritis), kuriose jos norėtų dirbti dalyvaudami mokymosi tarnaujant kaimo bendruomenei projektuose. Šias sritis nustato Europos kaimo plėtros tinklas (ENRD).

1A: Inovacijų skatinimas, bendradarbiavimas ir žinių bazės vystymas

1B: Ryšiai su moksliniais tyrimais ir inovacijomis

1C: Mokymasis visą gyvenimą ir profesinis mokymas

2A: Visų ūkių ekonominės veiklos rezultatų gerinimas ir palankesnių sąlygų ūkių restruktūrizavimui ir modernizavimui sudarymas

2B: Palankesnių sąlygų sudarymas reikiamos kvalifikacijos ūkininkams pradėti veiklą žemės ūkio sektoriuje

3A: Pirminės produkcijos gamintojų konkurencingumo didinimas

4A: Biologinės įvairovės atkūrimas, išsaugojimas ir didinimas

4B: Vandentvarkos gerinimas

4C: Dirvožemio erozijos prevencija ir dirvožemio valdymo gerinimas

5A: Vandens panaudojimo efektyvumas

5B: Energijos panaudojimo efektyvumas

5C: Atsinaujinančiųjų energijos išteklių, šalutinių produktų, atliekų, liekanų ir kitų nemaistinių žaliavų tiekimo ir naudojimo palengvinimas bioekonomikos tikslais

5E: Žemės ūkio išmetamo šiltnamio efektą sukeliančių dujų ir amoniako kiekio mažinimas

6A: Veiklos įvairinimo, mažųjų įmonių kūrimo ir plėtojimo, taip pat darbo vietų kūrimo lengvinimas

6B: Vietos plėtros kaimo vietovėse skatinimas

6C: Informacijos ir ryšių technologijos (IRT)

Bendruomenės organizacijos gali patikslinti partnerių paiešką ir naudoti šiuos raktinius žodžius - ENRD apibrėžtus kaimo plėtros prioritetus.

M01: Žinių perdavimas ir informavimas

M02: Konsultacijos (patariamosios paslaugos, ūkio valdymas ir pagalbinės paslaugos ūkiuose)

M03: Žemės ūkio produktų ir maisto produktų kokybės schemos	M12: Natura 2000 ir Vandens pagrindų direktyvos išmokos
M04: Investicijos į fizinį turtą	M13: Išmokos teritorijoms, kuriose yra gamtinių ar kitų specifinių apribojimų
M05: Gamtinių nelaimių ir katastrofų pažeisto žemės ūkio gamybos potencialo atkūrimas ir tinkamų prevencijos veikslių įdiegimas	M14: Gyvūnų gerovė
M06: Ūkio ir verslo plėtra	M15: Miško aplinkosaugos ir klimato paslaugos bei miškų išsaugojimas
M07: Pagrindinės paslaugos kaimo vietovėse ir kaimo atnaujinimas	M16: Bendradarbiavimas
M08: Investicijos į miškų plotų vystymą ir miškų gyvybingumo gerinimas	M17: Rizikų valdymas
M09: Gamintojų grupių ir organizacijų steigimas	M18: Papildomos nacionalinės tiesioginės išmokos
M10: Agrarinės aplinkos klimatas	M19: Parama LEADER vietos plėtrai (BIVP - bendruomenių inicijuota vietos plėtra)
M11: Ekologinis ūkininkavimas	M20: Techninė pagalba

Kaimo bendruomenės organizacijos gali pasirinkti iš žemiau išvardintų sričių, prie kurių jos norėtų prisidėti bendradarbiaudamos su universitetais

Vyresnio amžiaus žmonės	Gamintojų grupės	Kaimo verslai
Rinkos plėtra	Produktų kokybė	Kaimo aplinkos gerinimas
Migrantai	Saugomos vietovės	Paslaugos kaime
Kalnuotosios vietovės	Viešasis turtas	Kaimo mažos ir vidutinės įmonės
Gamtiniai ištekliai	Atsinaujanti energija	Trumpo tiekimo grandinės ir vietos rinkos
Gamtos apsauga	Atsinaujinantys energijos šaltiniai	Pažangūs kaimai
Tinklaveika	Rizikų valdymas	
Ekologinis ūkininkavimas		

Socialinė įtrauktis	Tvarumas	Vandens panaudojimo efektyvumas
Socialinės paslaugos	Turizmas	Moterys
Dirvožemio valdymas	Profesinis mokymas ir įgūdžių įgijimas	Jaunieji ūkininkai
Suinteresuotų šalių įtrauktis		Jaunimas

Kaip kaimo bendruomenės organizacijoms pasiūlyti savo kompetenciją?

Kaimo bendruomenių organizacijos gali prisijungti prie kitų kaimo bendruomenės organizacijų ir universitetų, besidominčių bendruomenės ir universiteto partneryste, virtualios duomenų bazės. Duomenų bazės tikslas yra sukaupti informaciją apie kaimo bendruomenės organizacijas, kurios dirba kaimo plėtros srityje (tačiau neturi galimybių dalyvauti mokymosi tarnaujant bendruomenei projektuose) ir universitetus, kurie siekia sujungti studentus, dėstytojus ir vietos bendruomenę, tačiau retai sprendžiančius kaimo bendruomenės problemas. Prisijungusios prie duomenų bazės, kaimo bendruomenės organizacijos gali nurodyti savo poreikius ar pasiūlyti savo patirtį.

Nuoroda į duomenų bazę: <http://theta.ffzg.hr/ruralhub/Survey/LAG>

Kur rasti daugiau informacijos apie mokymąsi tarnaujant bendruomenei ir mokymąsi naudojant socialinio verslo metodus?

Kaimo bendruomenės organizacijos gali dalyvauti RURASL atviruose internetiniuose kursuose

Nuoroda: <http://193.198.214.48:8080/course/view.php?id=7>

Šių kursų dalyviai, tiek kaimo vietovėse įsikūrusios bendruomenės organizacijos (pvz., vietos veiklos grupės), tiek organizacijos, tenkinančios kaimo vietovių poreikius sužinos, kas yra mokymasis tarnaujant bendruomenei, kuo skiriasi mokymais tarnaujant kaimo ir miesto bendruomenėms, pasisems patirties iš gerosios įvairių studijų kryptių praktikos pavyzdžių, sužinos apie ugdymo turinio sudarymo galimybes, studentų mentorystę ir studentų vertinimą. Kursų dalyviai taip pat sužinos, kaip efektyviai dirbti su studentais bendradarbiaujant su bendruomenėmis.

Kursų medžiaga paremta 8 šalių (Portugalijos, Ispanijos, Italijos, Vokietijos, Austrijos, Nyderlandų, Kroatijos ir Lietuvos) poreikių įvertinimu, mokymo medžiagą sukūrė šių šalių akademikai ir bendruomenės organizacijos.

Daugiau informacijos kaimo bendruomenės organizacijos gali rasti RURASL svetainėje:
<https://rural.ffzg.unizg.hr/>

Studentų, dėstytojų, kaimo bendruomenės organizacijų ir naudos gavėjų kaimo vietovėse įžvalgas apie mokymąsi tarnaujant bendruomenei ir mokymąsi naudojant socialinio verslo metodus galima rasti **RURASL YouTube kanale:**

https://www.youtube.com/channel/UCEOwS_yvg6PiOoCb_6NLWhg/featured

Priedai

Priedas Nr. 1 Mokymosi tarnaujant bendruomenei sutarties forma

Mokymosi tarnaujant bendruomenei sutarties forma

Studento vardas ir pavardė: _____

Elektroninio pašto adresas: _____

Adresas: _____

Telefono numeris: _____

Mentoriaus vardas ir pavardė: _____

Organizacijos pavadinimas: _____

Elektroninio pašto adresas: _____

Telefono numeris: _____

Adresas: _____

Trumpas mokymosi tarnaujant bendruomenei projekto apibūdinimas _____

Mokymosi tarnaujant bendruomenei projektas prasideda _____ baigiasi _____.

Studento įsipareigojimai:

Įsipareigoji įgyvendinti savo darbo plano tikslus (planas bus parengtas iki _____). Įsipareigoju reguliariai bendrauti su mentoriumi, kiek įmanoma geriau atlikti savo pareigas ir dirbti sutartą valandų skaičių (_____). Įsipareigoju dėti visas pastangas, kad mokymasis tarnaujant bendruomenei būtų paremtas žiniomis, kurias įgysiu paskaitų metu. Įsipareigoju pasidalinti savo įžvalgomis su dėstytojais, studentais bei savo mentoriumi bendruomenės organizacijoje. Įsipareigoju kelti klausimus, kai man prireiks daugiau informacijos, kiek įmanoma efektyviau spręsiu iššūkius susisiekdamas su mentoriumi. Aš gerbsiu organizacijos politiką, vykdysiu taisykles ir nuostatus.

Studento parašas: _____ Data: _____

Mentoriaus įsipareigojimai:

Įsipareigoju koordinuoti šio studento veiklą tinkamai švietimo ir profesijos požiūriu: padėsiu jam/ jai sukurti projekto tikslus ir uždavinius, reguliariai bendrauti su studentu, kad pateikčiau aiškų ir nuoseklų jo/ jos darbo įvertinimą. Padėsiu studentui suprasti organizacijos veiklos tikslus per turimą laiką ir sudarysiu galimybes studentui įsitraukti ne tik į konkrečias projekto veiklas, bet ir į įvairias organizacijos vykdomas funkcijas. Pateiksiu studento darbo įvertinimą dėstytojams bent kartą per semestrą ir vieną kartą semestro pabaigoje. Susisieksiu su dėstytojais, jei kiltų kokių nors nesklandumų ar problemų. Aš suprantu, kad studentas siekia akademinį tikslą, susijusių su šiuo mokymosi tarnaujant bendruomenei projektu, ir padarysiu viską, kad padėčiau studentui susieti akademinį tikslą su veikla mūsų organizacijoje.

Mentoriaus parašas: _____ Data: _____

Nuorodos

1. Bender, S. (2014). *Service-Learning Community Manual* Retrieved April 9, 2020 from the World Wide Web <http://ccncce.org/wp-content/uploads/2014/06/ServiceLearningCommunityManual.pdf>
2. Bringle, R. and Hatcher, J. (1999) Reflection in Service Learning: Making Meaning of Experience, In: *Introduction to Service-Learning Toolkit*. Campus Compact: Providence, RI
3. Clevenger-Bright, M., Hays, K., Henricksen, L., Hlebain, D., Maglalang, J., Packard, M., Pursch Cornforth, K., Raftus, D.. (2012). Retrieved April 8, 2020 from the World Wide Web: <https://www.washington.edu/teaching/topics/engaging-students-in-learning/service-learning/>
4. Clayton, P. and Day, M. (2003). *Reflection session guidebook: Student edition*. North Carolina State University Service-Learning Program.
5. *Community Partner Guide to Service-Learning* (2016). University of Vermont. Retrieved April 9, 2020 from the World Wide Web <https://blogs.helsinki.fi/europe-engage/files/2016/03/Community-Partner-Guide-to-Service-Learning.pdf>
6. Duncan, D., and Kopperud J. (2007). *Service-Learning Companion*. Boston: Houghton Mifflin Company
7. Europe Engage – Developing a Culture of Civic Engagement through Service-Learning within Higher Education in Europe. Retrieved April 8, 2020 from the World Wide Web: <https://europeengage.org/our-definition-of-service-learning/>

8. Information resources Management Association. (2019). Civic Engagement and Politics: Concepts, Methodologies, Tools, and Applications. B. Wu, Practices and Reflections on Pioneer Service Learning in Higher Education in China
9. Service Learning Toolkit. (2015). Michigan State University. Retrieved April 9, 2020 from the World Wide Web <https://communityengagedlearning.msu.edu/upload/toolkits/Service-Learning-Toolkit.pdf>
10. Schramm, R. (2016). *UVM Student Field Project Guidelines for Community Partners*. Retrieved April 9, 2020 from the World Wide Web <https://blogs.helsinki.fi/europe-engage/files/2016/03/Community-Partner-Guide-to-Service-Learning.pdf>